

Йордан Радичков
Ние, духовата музика

Черказките музиканти ми се оплакаха: някои били казали, че тая духова музика трябвало вече да се закрие. В селото на всеки стълб виси по един високоговорител, а на площада висят три – за какво е тогава духова музика, едновременна и остаряла работа! Черказката духова музика е наистина стара. Надали някой в селото знае годините на инструментите; трябва да ви уверя, че ако вие ги погледнете, ще ви се сторят стари едва ли не колкото слънцето. Това дори и собствениците на инструментите не знаят, защото твърдят, че те са си, откакто е създаден светът... Чуйте какво ще ни разкаже самата духова музика за себе си и отсъдете тогава дали може да се закрие.

Флигорната.

Духова музика има, откакто свет светува, и нея никоий не може да я закрие. Ако може да се закрие една държава, то и духовата музика тогава може да се закрие. Във войниклъка съм бил тръбач и кога свирех с тръбата, конете се избиваха на коневръзите; имаше и заповед по гарнизона, хвалеха ме.

Кога се уволних, кметът ми вика: „Миале, има нареждане да даваме тревога, кога ни обадят по телефона. Нема кой друг да дава тревога, ти ще свириш тревогата!“ Тогава минаваха американски бомбардировачи, народът се пръснал по къра, ако не свириш силно, може и жертва да стане. Целото лето съм свирил тревога чак до Девети септември.

Кларнетът.

И нема жертва. Всеки да попитате, всеки ще ви каже. Тогава в Горна Камена Рикса биеха камбани, ама ние тука ги не чувахме. А на Миал флигорната там я чували.

Флигорната.

Подир Девети, кога беше кооперирането, ние тръгнахме, тъй както сме целата духова музика, да свирим от къща на къща. Едни го гледат на веселие, други го гледат накриво, но нали бе тръгнало, какво ще го правим – свирим да започне веднъж, после ще го уреждаме; защото всичко започва с музиката и свършва с музиката. Кога човек умре, пак с музика го изпращаме.

Та свирим ние по кооперирането и стигаме до една къща, и те там никак не беха съгласни. Излезе старият, излезоха синовете му, развъртат се пред къщата си и ни гледат накриво. Имаха пред къщата лимони в

сандъци, старият умееше да отглежда лимони. По едно време нещо си казаха, набраха лимони и почнаха да ги ядат насреща ни. А кога човек иде лимон насреща ти, устата ти се напълва с вода. Но ние не можем да прекъснем свиренето – зад нас сума народ се е натрупал, – ако спреме, значи, сме се предали. Гледам на Спас кърнето, от него тече вода.

Кларнетът.

Така беше.

Флигорната.

Тече вода от кърнето, а аз викам на Спас с око: „Дръж се, Спасе!“ И Спас ми вика с око: „Дръж се, Миале.“ Държа се и надувам, а от всички страни на флигорната фърчи вода. Ония дъвкаха, докато зъбите им скоминясаха, и се връцнаха в къщата.

Една година след туй беха кисели. Сега синовете работят в стопанството: Петър Лимоно гледа телетата, Георги Лимоно е казанджия, а Иван Лимоно кара трактор. Той, Иван, тогава не беше, ама и на него му прикачиха прекора. Старият си гледа пенсията и пак гледа лимони.

Така свирихме ние тогава, а народът, де се беше струпал на улицата, каза: „Те това е свирене.“ Народът знае, ние сме му свирили, не можеш да излъжеш народа!

Кларнетът.

Син ми, дето е в Берковица, донесе транзистор. Гледай, вика, тате, каква работа! Ще трябва да ти я оставя тука да си свириш с нея, а кърнето вече го хвърли на тавана. Ами я да я видим каква е тая работа бе! Син ми я пусна, а тя киха-кашля, киха-кашля, па по едно време взе да заеква. Я слушай, му казах, тая работа ми не требе на мене. Що ми требе да ми киха и да ми заеква из къщата! Да вземеш транзисторо, па по главата на тоя, дето го е измислил! А кърнето аз на тавана нема да фърлям. Всичко друго мога да фърля, ама него нема!

Басът.

Как така – на тавана! Ако жив човек можеш да фърлиш, то ще фърлиш и инструмента!

Лани дойдоха при Миал от Музея на революцията да му искат флигорната. Чак от Михайловград дойдоха хората – цела кола, да преговарят с него, та да им даде флигорната за музея, защото на Миал баща му с нея е свирил в Черказки кога се е вдигало въстанието през двадесет и

трета година. Взели пари хората от музея и ги дават на Миала, та да си купи нова флигорна, а Миал не дава да се издума. Кое е право, и ние му викахме, а бе, Миале, вземи парите, на флигорна ще купиш, знаеш ли какви флигорни има сега бе, лъщи, та не смееш да я пипнеш! А той не ще. Баща ми е, вика, свирил с нея, тука му е душата. Все него чувам, кога свирия. Преди да умре човекът, верно е, му викаше: „Миале, да гледаш флигорната и да ти не е просто, кога стане нещо народно, ако и ти не си там с нея.“ И не я даде на музея!

Флигорната.

Ще я дам бе, ще я дам, нали съм казал. Кога не остане душа за духане, ще я дам. Тя е такава флигорна, че ветърът да духа на нея, пак свири, нищо, че е малко очукана. Да я дам отсега в музея, народът ще я гледа, верно е, ама нема да я чува. Сега, като свириме, народа и слуша флигорната, и я гледа. Ние свириме всекъде.

Басът.

С моя прост акъл си викам: къща, дето не сме свирили ние, не е къща. А нека се похвали некой, че не сме му свирили в къщата! Па и само в къщите ли?

Кога откривахме огняната воденица (черказци наричат така своята валцова мелница), не свирихме ли? – Свирихме. Мостът кога се направи, и на него свирихме. Кога електричество са прокарваше, пак свирихме. Нашата музика и самолет е посрещала!

Лани дойде самолет да наторява житата и председателят ни взе, та и назе на нивите – той ще държи реч, а ние ще свириме. Самолетът, като завърте перката и като се изви един ветър – отнесе речта на председателя, отнесе ни капите, вдигна фустите на жените!

Абе ще ни съблече бе! Народът побегна на една страна, а ние, като че некой ни е забил в земята, не мърдаме и през целото време свириме, дорде самолетът фръкна над нивите. Председателят си го призна после, добре, вика, че докарахме музиката да ни отсрами пред хората!

Флигорната.

Самолетът може да духа, колкото си ще – с духане нема да ни изплаши. Ние що сме духали, ако се събере на едно место, планина ще вдигнем във въздуха.

Тъпанът.

Ами кога ходихме на събора на опозицията в Берковица! Не я ли оправихме пак ние целата работа? Като че днес беше, така го помня. Нашият черказец Гоца Герасков тогава тръгна с пушката и през целия път се заканваше, че ще застреля събора, а то какво излезе – щом стигнахме в града, и милицията му взе пушката. Какво не приказва Гоца, що думи не издума, но милицията не разбира от дума и не му даде пушката.

Ние, духовата музика, вървие начело и право към събора на опозицията. Опозицията най-напред турила една музика от Мездрей. Тя беше голема музика, едни инструменти, едни работи – все по ноти свирят всичките. Ние сме си слухари... Ония стоят насреща и даже ни не поглеждат, гледат си само нотите. Викам на нашите – ей, вие па си гледайте всеки своето да свири, другата работа ще я оставите на мене и ще ме пуснете да мина напред. Кога две музика се срещат, едната трябва да спре, защото, като се съберат две музика, не може едната да свири едно, другата да свири друго. Така по сватби сме се срещали и която музика е по-слаба, прибира инструментите и си подвива опашката.

Казах туй на нашите, защото си познавам инструмента. Кожите му беха от ялови овце. Бех ги изсушил хубаво, бех ги избърснал хубаво и ги бех опънал тъй, че оръдие да гръмне насреща, окото ми нема да мигне. Хайде, Цеко, викам си, или сега, или никога! Тъпанът загърме, па като взе да трещи. Гърмя и трещя с него право към фланга на другата музика и я поглеждам с едно око. Объркаха им се работите. Половината духачи почнаха да свирят по нашия тъпан, а задната половина по своя си тъпан, защото тъпанът е най-отзад при тех, пък аз вървя най-отпред на нашата музика.

Обърка им се работата, спре свиренето, онзи тъпанджия взе да се сили, кожата на тъпана му цъфна и си останаха само с барабанчика. Свиха си нотите под мишница, подвиха си опашките, голема конфузия стана и целият събор се обърна нагоре с краката.

Опозицията какво ли си е мислила, че като ни прибере милицията пушката, та ние ще капитулираме и ще се приберем по чорапи в Черказки! Че ние, ако потребе, и верблюд ще разпънем на тъпана, и пак нема да паднем по гръб! Туй си беше самата истина, хората са живи, ей го къде е Берковица, може да се попита.

Барабанът.

Кво ще се пита! Едни могат да кажат едно, други да кажат друго; аз ще кажа, че нищо не може без музика. Ако вие отидете на военен парад, ще видите, че най-напред на площада излиза духовата музика, па чак

после излиза генералът, па другите военни, па частите, както са си наредени една подир друга, а музиката все свири. Кога пък музиката не свири, почват да бият само барабаните. Едни хубави барабани, като бият едно хубаво, а бе като че право по сърцето те бият, а войниците маршируват и заедно с барабаните: рап-рап, рап-рап! – ще сринат къщите. Понекога съм си мислел – дали като изпращат космонавтите, там има духова музика? И съм си го измислил, че има... Ако един ден Черказки изпраща космонавт, ние, духовата музика, и там ще свирим. А тия, дето говорят, че щели да се закриват духовите музика, мене хич не ме занимават. Дето вика Миал – духова музика има, откакто свет светува.

КРАЙ

© 1965 Йордан Радичков

Разпознаване и редакция: Mandog, 2008

Публикация

Йордан Радичков. Свирепо настроение
Разкази. Второ издание

Редактор: Марта Владова
Художник: Петър Добрев
Технически редактор: Ронка Кръстанова
Коректор: Станка Митрополитска

Издателски № 8716. Печатни коли 6,50. Формат 84/108/32
ISBN 954-445-022-x

Издателство „Христо Ботев“, София
Предпечатна подготовка: МИС – ИПК „Родина“
Печат: ДФ Полиграфически комбинат, София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8229>]